

Sef Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Dr Nebojsa Covic izjavio je po povratku iz Njujorka da su svi clanovi Saveta bezbednosti UN podrzali nastup srpske delegacije i jasno istakli da u toj pokrajini postoje veliki problemi.

SRPSKA DELEGACIJA DOBILA PODRSKU UN

Covic je rekao da je na sednici Saveta u sredu, kao i u susretima sa ambasadorima njegovih stalnih clanica, jasno receno da niko nije za podelu Kosova i Metohije, ni za crtanje novih granica u regionu.

"Nista nismo pricali ni o kantonizaciji, ni o horizontalnim, niti bilo kakvim drugim podelama. Kada se budu proucila nasa izlaganja, uz koja su isla tri priloga - o okvirnom planu povratka, o unistavanju kulturne bastine i pismo srpske nacionalne zajednice iz Kosovske Mitrovice, mislim da nece biti ni praznih prica ni pokusaja da se preko medija nama stavlja u usta da pricamo o podelama, da nismo za integracione tokove", naglasio je potpredsednik Vlade Srbije.

Nebojsa Covic je izjavio da se sa zvanicnicima SAD danas u Vasingtonu dogovorio da se ispita kršenje ljudskih prava u pokrajini i da se pokrenu odredjene zakonske inicijative za zastitu i sprecavanje trgovine ljudima i za zastitu zena i dece.

Covic se tokom prepodneva u Vasingtonu susreo sa zvanicnicima Instituta Kejto, a potom je razgovarao sa predstavnicima Helsinske komisije americkog Kongresa.

U Stejt departmentu Covic je razgovarao sa zamenikom pomocnika drzavnog sekretara Kolina Pauela za pitanje migracija i izbeglica Keli Rajan.

RAZUMEVANJE UN ZA POLITIKU SRBIJE

Predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Nebojsa Covic izjavio je za FoNet da je razgovorao sa ambasadorima zemalja stalnih clanica Saveta bezbednosti UN o situaciji na Kosovu i Metohiji i da je naisao na razumevanje. Covic je razgovarao sa ruskim ambasadorom Lavrovim, koji je predsedavajući Saveta bezbednosti, potom sa americkim, britanskim i sa kineskim ambasadorom, a planiran je susret i sa francuskim ambasadorom.

- Savet bezbednosti je dobro mesto da se razrese problemi i nesporazumi kojih je bilo od kad je Stajner dosao na mesto sefa UNMIK-a - rekao je Covic. On je istakao da citav niz problema na Kosovu i Metohiji nije resen - nema bezbednosti, nema slobode kretanja i povratka srpske i ostalih nealbanskih zajednica, nije reseno pitanje nestalih lica.

Komentariscuci u izjavi za "Glas Amerike" svoje odnose sa Stajnerom, Covic je naveo da je "nesporazuma bilo zato sto on u saradnji voli potpuno otvoren i iskren odnos, potpuno medjusobno uvazavanje i potpuno otvoren pristup". On je izrazio spremnost na saradnju i podrsku Stajneru i medjunarodnoj zajednici, ali je dodao da se "mora shvatiti da su se u Beogradu desile demokratske promene".

- Ko to ne shvata, mora brzo da shvati da je to nova vlast, da nema vise izgovora i da gospodin Milosevic vise ne stanuje u Beogradu, tako da je ta prica završena. Moramo zajedno da projektujemo buducnost, kako Kosova, tako i citavog regiona - rekao je Covic.

SEF UNMIK-A ZADOVOLJAN PODRSKOM UN

Beograd - Sef UNMIK-a Mihael Stajner izrazio je zadovoljstvo sto su svi clanovi Saveta bezbednosti UN u cetvrtak podrzali prioritete koje je on definisao u svom izlaganju o Kosovu. Navodeci da je "povratak Srba jedan od stubova" koje je predstavio, Stajner je u izjavi za agenciju Beta rekao da su predstavnici medjunarodne zajednice "izrazili jasnu spremnost" da finansiraju zajednicki program za povratak raseljenih Srba.

"Prvi put cemo imati integrisani pristup" pitanju povratka Srba, u kojem bi ucestvovali UNMIK i KFOR, privremene institucije pokrajinske vlade i predstavnici kosovskih Srba, istakao je Stajner. Izrazavajući nadu da ce srpska Koalicija Povratak uskoro imenovati koordinatora za povratak Srba koji bi imao rang ministra, Stajner je istakao da ce program povratka biti uradjen, ali da je potrebno razmisljati sire - odnosno pokusati da se "izvuce korist" iz cinjenice da se problem resava zajednicki. Navodeci da su SB UN i Evropska unija obecali pomoc u realizaciji programa povratka ukoliko im budu predstavljeni konkretni projekti, Stajner je istakao da, u tom cilju, sto pre treba da budu imenovani predstavnici Srba - koordinador u kosovskoj vladi i visi savetnik pri UNMIKu.

Stajner je podsetio se vec radi na povratku nealbana na odredjene lokacije, ali je dodao da je sada "prilika da se donatorima kaze: imamo planove i treba nam finansiranje".

Osvrcuci se na ocenu iz izlaganja u SB UN da su 2002. i 2003. godina kljucne za povratak Srba, Stajner je rekao da se, iako je srpskoj zajednici na Kosovu tesko, situacija menja. Stajner je ocenio da "premijer Vlade Kosova Bajram Redzepi radi pravu stvar saljuci ispravne poruke" koje se odnose na to da Kosovo mora biti multietnicko. "Da bi se to ostvarilo, morate omoguciti da manje zajednice ostanu i da se vrata oni koji to zele", naveo je Stajner.

Sef UNMIK-a je ocenio da je situacija u pokrajini bolja sada nego ranije, kao i da su, nakon tri godine (od odlaska Srba sa Kosova), "strasti oslabile, a Kosovo polako shvata da je u njegovom interesu multietnicki, a ne jednonacionalni pristup".

Za ostvarenje osnovnih nacela za Kosovo, multietnicnosti i integracije, "bitno je da sa Beogradom imamo odnos koji ce funkcionisati u mnogim aspektima, a ne samo vezano za povratak Srba", istakao je Stajner.

Stajner je rekao da je prica o uspostavljanju kriterijuma za konacno resenje statusa Kosova preuranjena i da se sada treba usredsrediti na stvaranje funkcionalnog drustva u kojem bi se gradjani osecali slobodno i sigurno. "Stvorimo najpre funkcionalne demokratske institucije, ucinimo da nemamo paralelne institucije, da se primenjuje vladavina prava na

celom Kosovu, uz a onda govorimo o drugim pitanjima", istakao je Stajner. "Sredimo privredu. Ljudima su potrebna radna mesta, potrebna su ulaganja na Kosovu da bi privreda dala okvir koji ce ljudima omoguciti da zele da ostanu, inace gubite dinamicnu mladu populaciju i to ce biti najgore za samo Kosovo", dodao je Stajner. (Beta)

Covic i Stajner u Savetu bezbednosti o povratku Srba

ENTITETI, PRELAZNO RESENJE

NJUJORK (*Beta*) - Sef Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Nebojsa Covidj zalozio se juce na zasedanju Saveta bezbednosti UN o stanju u pokrajini za vecu saradnju predstavnika medjunarodne i vlasti u Beogradu.

On je istakao spremnost vlasti Jugoslavije i Srbije da prihvate stvaranje entiteta u pokrajini, kao prelazno resenje. Covic je ukazao da medjunarodne misije na Kosovu i lokalne vlasti moraju vise da ucine na poboljsanju polozaja Srba i drugih nealbanskih zajednica. Covic je rekao da nova Vlada Kosova jos uvek nije u svom budzetu transparentno predvidela nijedan evro ili jedan dolar za povratak izbeglica.

Sef UNMIK-a Mihael Stajner izjavio je da u sledeca tri meseca treba da pocne povratak Srba i ostalih nealbanskih manjina u 14 sela na sedam lokaliteta na Kosovu. Podnoseci redovan izvestaj clanovima SB UN, Stajner je kazao da ce kosovski Srbi imati sluzbene predstavnike koji ce raditi na povratku u okviru Vlade i u kancelariji UNMIK-a.

"Vreme ja da se pocne sa pravim probijanjem leda u oblasti povratka. Zato moram da zamolim za vasu pomoc, jer kada povratak zapocne na osnovu naseg jedinstvenog pristupa moramo da budemo sigurni da ce biti novca koji ce pratiti povratnike. Samo na taj nacin mozemo da ostvarimo odrzivi povratak", rekao je Stajner na zasedanju SB posvecenom prilikama na Kosovu.

Rada Trajkovic o nesporazumima u koaliciji "Povratak"

NISU DEMONTIRANI OSTACI MILOSEVICEVOG REZIMA

BEOGRAD - Nesporazumi u koaliciji "Povratak" nastali su, jer na Kosovu nisu demontirani ostaci Milosevicevog rezima, sto je narocito vidljivo kada su u pitanju imenovanja srpskih predstavnika na Kosovu - objasnila je Rada Trajkovic, sef poslanicke grupe "Povratka" u kosovskom parlamentu, prirodu sukoba u ovoj srpskoj koaliciji.

Naime, deo koalicije "Povratak" na sastanku koji je odrzan u Leposavicu, a koji je sazvala Trajkoviceva, zahtevao je raspravu o kandidatima za mesta ministra koordinatora za povratak i ministra poljoprivrede u Vladi Kosova i mestu savetnika za povratak u kabinetu sefa UNMIK-a, ali se pozivu nisu odazvali predstavnici DSS i DA, sto su ostali ucesnici sastanka okarakterisali kao "opstrukciju rada koalicije".

Trajkoviceva je istakla da je problem u funkcionisanju koalicije iskrsao zato sto prilikom imenovanja na neke funkcije Administrativni odbor Koordinacionog centra s Oliverom Ivanovicem na celu odlucuje o postavljenjima bez prethodne konsultacije sa celnicima "Povratka".

- Ne znam da li Covic zna na koji se nacin dolazi do kandidata za razne funkcije na Kosovu, ali znam da se Predsednistvo "Povratka" nije sastalo pet meseci. Mozda neko misli da smo manje pametni i da ne mozemo da donesemo odluku o kandidatima. Istina je da smo samo mozda manje informisani i upuceni zbog situacije i okolnosti u kojima zivimo. Zato sam i sazvala sastanak u Leposavicu kako bi se dogovorili o kandidatima za mesta u Vladi Kosova i Stajnerovom kabinetu, jer sem na skupstini, nemamo puno prilika da se dogovaramo zbog bezbednosne situacije na Kosovu. Sastanku nisu prisustvovali predstavnici DSS i DA. Nije me zacudilo sto nije bilo nikoga iz DSS, s obzirom na to da me predsednik SRJ Vojislav Kostunica nije pozvao na sastanak odrzan u Beogradu, iako sam sef poslanicke grupe, pa sam to shvatila kao stav DSS u odnosu na mene. Medjutim, nije mi jasno zasto nije bilo nikoga iz DA - istakla je Trajkoviceva uz napomenu da bi kandidati za Vladu Kosova trebalo da budu oni Srbi koji zive na Kosovu a koje bi predlozio "Povratak". Ona je rekla i da su se predstavnici DS, ND i DHSS sa Kosova dogovorili o kandidatima za mesta u Vladi Kosova, ali da ce njihova imena izneti na zajednickoj sednici Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju i Koalicije "Povratak" koju je potpredsednik srpske vlade Nebojsa Covic zakazao za 30. april, a kojoj ce prisustvovati i vladika rasko-prizrenski Artemije.

REDZEPI: COVICEV PREDLOG NEPRIHVATLJIV

Pristina, 27. aprila (*Beta*)

Kosovski premijer Bajram Redzepi ocenio je danas kao neprihvatljiv predlog potpredsednika vlade Srbije Nebojse Covica o stvaranju paralelnih struktura i kantonizaciji Kosova, koji je predat UNMIK-u.

"Misija UN na Kosovu je reagovala na takve predloge na vreme", rekao je Redzepi posle razgovora u Pristini sa politickim savetnikom britanskog Ministarstva spoljnih poslova Majklom Vilijamsom.

PRETNJA SA KOSOVA BEZBEDNOSTI JUGOISTOCNE EVROPE

Vasington - Potpredsednik Vlade Srbije Nebojsa Covic zavrrio je razgovore u Vasingtonu o problemima u sprovođenju na Kosovu Rezolucije 1244 - problemima koji su ucinili da se to pitanje po drugi put u roku od mesec dana neposredno pokrene na sednici Saveta bezbednosti, kao i u razgovoru sa predstavnicima americke administracije i Kongresa. Pre polaska u Beograd, Covic je na programu, pored ostalog, imao jednu posetu Stejt departmentu, kao i susret sa istaknutim republikanskim senatorom Cakom Hejgelom, clanom Komiteta za spoljnu politiku, kao i sa kongresmenom Kristoferom Smitom, predsednikom Helsinskog komiteta za ljudska prava.

"Neophodno je bilo da ponovo dodjem u NJujork i Vasington, s obzirom na to da su izvestaji koji su isli (iz Pristine) Savetu bezbednosti bili takvi da je to predstavljalo pocetak otvaranja price o konacnom statusu Kosova. A, ta price u

ovom trenutku uposte nije realna na Kosovu - o tome cak ne moze ni da se razmislja", rekao je Nebojsa Covic za Sense, ukazujući na glavni razlog da se na sednici Saveta bezbednosti i sagovornicima u Vasingtonu iznesu "jasni, precizni i vrlo iskreni i otvoreni stavovi Srbije" i prezentiramo realno stanje u Pokrajini.

Prema Covicevim recima, Beograd je za svoj pristup kosovskom problemu dobio "punu podrsku" svih clanova Saveta bezbednosti, a na istovetno reagovanje naislo se i u jucerasnjim razgovorima u Stejt departmentu i u kabinetu senatora Dzozeфа Bajdena i Dzordza Voinovica. "Nije bilo nijednog clana Saveta bezbednosti koji nije rekao da na Kosovu jos uvek ima veoma izrazenih i velikih problema, kad je rec o nasilju prema Srbima i ostalim nealbancima. Konstatovano je da to nije u skladu sa zeljenim rezultatima i zakljuceno da se bezbednost u Pokrajini ne moze iskljucivo ocenjivati na osnovu broja registrovanih incidenata. Kako je receno, bezbednost na Kosovu i Metohiju iskljucivo se moze ocenjivati kroz slobodu kretanja srpskog i ostalog nealbanskog stanovnistva na tom prostoru".

U Vasingtonu je, u poslednje vreme, primetno odredjeno uznemirenje zbog nedovoljno opsezne saradnje UNMIK sa Beogradom. Tim povodom, posebno se izrazava zabrinutost zbog nekih ocena iz Pristine da se bezbednosna situacija u Pokrajini "konstantno poboljsava", u situaciji kad je, s druge strane, evidentna i nesporna cinjenica, da je preostalim Srbima i ostalom nealbanskom stanovnistvu prakticno i dalje onemoguceno kretanje bez zastite KFOR-a, uz svodjednje na minimum i ostalih elementarnih uslova za normalan zivot.

Govoreci na tu temu, Nebojsa Covic ukazao je, istovremeno, s protokom vremena i dalje nema nagovestaja o popravljaju porazavajuće situacije oko povratka srpskih i ostalih izbeglica i iseljenika na Kosovo. "Na tu temu je bilo govora u Savetu bezbednosti, kao i u razgovorima u Vasingtonu. Svi clanovi Saveta bezbednosti, od prvog do poslednjeg, zahtevali su da UNMIK mora da saradjuje sa Beogradom, kao i da moramo da saradjujemo g. Stajner i ja. Mi moramo da imamo profesionalni pristup i moramo da saradjujemo. To me je ohrabrilo i ja cu nastaviti intenzivno svoj posao...Nasa saradnja mora da bude otvorena, iskrena i uz obostrano uvazavanje. Nije dobro da sa Kosova imamo lepe i doterane izvestaje, dok se na terenu polako radja "novo cudo", koje je opasno za bezbednost jugoistocne Evrope - i koje preti da nas sve vrati unazad. A, ko ce onda za to da snosi odgovornost?

Medjunarodni izaslanici dolaze i odlaze, a od svih nas se na Kosovu ocekuje rezultat. A, taj rezultat se, pre svega, vidi u brojevima", rekao je u izjavi za Sense potpredsednik Vlade Srbije pred zavrsetak posete Vasingtonu.

Slobodan Pavlovic (Sense)

Vladan Batic, republički ministar pravde

I ZLOCINI OVK SIGURNO NA TAPETU

BEOGRAD (**Tanjug**) - Srpski ministar pravde Vladan Batic ocenio je da ce se na haskoj optuznici sigurno naci najpre predsednik Alijanse za Kosovo Ramus Haradinaj, a potom i lider Demokratske partije Kosova Hasim Taci i komandant Kosovskog zastitnog korpusa Agim Ceku, zbog zlocina koje su kao pripadnici "Oslobodilacke vojske Kosova" pocinili na Kosovu i Metohiji.

Batic je u izjavi RTS-u podsetio da je glavni tuzilac Haskog tribunala Karla del Ponte najavila, ne imenujuci o kome je rec, da se vode tri istrage o zlocinima Albanaca na Kosovu.

Inicijativi koju joj je Batic uputio za utvrđivanje zlocina Albanaca na Kosmetu dostavljeno je, kako je naglasio, obilje dokaznog materijala - 45.000 stranica pisanih dokaza, veliki broj video i audio snimaka, DNK analiza, izvestaja patologa. Batic je najavio da ce podneti ostavku na funkciju predsednika poslanickog kluba DOS-a u Vecu gradjana Savezne skupstine ukoliko se vecina u akciji Demohriscanske stranke Srbije, ciji je predsednik, sakupljanja potpisa gradjana izjasni da nije za samostalnu i suverenu demokratsku Srbiju.

Savet za prakticna pitanja

Batic je izjavio i da ce se Nacionalni savet za saradnju s Haskim tribunalom "baviti nizom prakticnih pitanja, od koordinacije do administracije". "On ce se baviti veoma vaznim stvarima poput koordinacije dvosmerne saradnje, pitanjima arhiva i statusa optuzenih", rekao je Batic. Ministar je najavio da ce uskoro biti napravljen poslovnik o radu Nacionalnog saveta za saradnju s Haskim tribunalom, kojim ce se precizirati svi detalji.

Planovi Svetskog programa za hranu

UBUDUCE POMOC SAMO IZBEGLICAMA I RASELJENIM LICIMA

Beograd - Za jedan americki dolar pomoci u hrani, potrosi se oko cetiri dolara za troskove pružanja te pomoci. Stoga je bilo neophodno da se ogranicimo striktno na socijalno ugrozene. Vasa zemlja je jedna od tri ili cetiri u svetu gde je Svetski program za hranu pomagao socijalne slucajeve, tako da je dosad ova organizacija dala oko 100 miliona dolara u hrani, asistenciji i pomoci sistemu - rekao je na jucerasnjoj konferenciji za novinare Svetskog programa za hranu i republičkog Ministarstva za socijalna pitanja Ronald Hauzer, sef kancelarije SPH u Srbiji.

Prema njegovim recima, ova organizacija ce u saradnji sa UNHCR u narednom periodu pomagati izbeglicama i raseljenim licima, kako je Hauzer rekao "Ijudima u pokretu" - njih 170.000 u Srbiji i oko 4.000 u Crnoj Gori. Ovaj program pomoci u hrani pocinje da se sprovodi u julu i trajace, kako je procenjeno do kraja 2003. godine, iako ce se do tada bar dva puta "snimiti" situacija i kretanje realnih potreba za pomoci unutar ove grupe.

Republički ministar za socijalna pitanja Gordana Matkovic rekla je da je argument u trazenju socijalne pomoci dosad lezao u potpunom haosu koji je u ovom domenu vladao pre promena u Srbiji.

- Socijalni slucajevi tada nisu dobijali od drzave ono sto im je po zakonu pripadalo, dok danas postoji redovna pomoc cija vrednost nekoliko puta prevazilazi vrednost paketa hrane SPH. Nama je sada na raspolaganju razvojna pomoc i oni koji je pružaju imaju u vidu da se humanitarne organizacije povlace - objasnila je Gordana Matkovic. Svetski program za hranu prestaje da pomaze socijalnim slucajevima, a i unutar grupe izbeglica pomagace samo najugrozenije sto, prema

recima Gordane Matkovic, nije zanemarljiv broj.

- Kod izbeglica ni sada vise nije situacija - pomoc u hrani - ili smrt! Kad ovaj program prestane da se sprovodi, bice mnogo drugih inicijativa i mogucnosti za zaradu - rekao je Hauzer i naglasio da kraj 2003. ne znaci povlacenje ove organizacije sa prostora Jugoslavije. To ce se, kaze, desiti tek kad budu sigurni da nam pomoc vise nije potrebna.

Narodne kuhinje postoje i u Becu

Obrazlazuci obustavu pomoci Svetskog programa za hranu ovdasnjim narodnim kuhinjama, Ronald Hauzer je rekao da institucija narodnih kuhinja i tako ne spada u vid humanitarne, vec opste pomoci, koja se u svakoj drzavi obezbedjuje "iznutra".

- Korisnici nase pomoci koju cemo usmeravati u narodne kuhinje do kraja juna, u velikoj meri su penzioneri. To smo radili da bi smanjili rizik od humanitarne katastrofe u danima krize. Narodne kuhinje treba da postoje, samo ih u Becu ima 22, ali treba da ih podrzava neko iz zemlje iz cisto filantropskih razloga. Nije vazno da li se radi o religijskim ili nekim drugim zajednicama - njih ne treba da podrzavaju stranci i ta pomoc ne treba da bude humanitarnog karaktera - izjavio je Hauzer.

-Da sam bogat, po penzionisanju bih se vratio u vasu zemlju i pokrenuo program skolskih uzina, jer je to investiranje u buducnost zemlje, a ne narodne kuhinje. Uostalom, mi smo program za uzine vec predlagali, ali tadasnja javna politika se tome protivila - objasnjava sef kancelarije SPH u Srbiji.

J. Tusup

Skup o pravima manjina u Pristini

DEMACI: PRIZNATI PRAVA MANJINA

Pristina - Predsednik Kosovskog udruzenja za toleranciju i suzivot Adem Demaci ocenio je u subotu u Pristini da Albanci sve vise shvataju da treba postovati prava manjina.

"Albanci sve vise shvataju da davanje prava manjinama nije problem i da treba da im priznaju prava, posto na taj nacin sire mogucnosti da bolje zive. Priznajući vise prava manjinama, Albanci na Kosovu prosiruju i svoja prava", ocenio je Demaci na skupu "Prava manjina i prevazilazenje sukoba izmedju Albanaca i drugih zajednica".

Ucesnici dvodnevno skupa koji je u subotu poceo u Pristini, ocenili su vaznost postovanja prava manjina, kao i da su ovakvi skupovi uticali na postepeno poboljsanje odnosa izmedju Albanaca i drugih nacionalnih zajednica na Kosovu.

Predstavnik Bosnjaka Kosova Resadija Redzepagic apelovala je na lidere albanskih stranaka na Kosovu da osude sve one koji vrse pritisak na Bosnjake i ostale manjine.

SEDNICA SB NA PRVIM STRANICAMA DNEVNIKA NA ALBANSKOM

Pristina - Svi kosovski dnevnicari na albanskom na prvim stranama objavljuju sire izvestaje sa sednice Saveta bezbednosti UN, isticuci da je generalni sekretar UN Kofi Annan ovlastio sefa UNMIK-a Mihaela Stajnera da pocne pripreme u vezi sa resenjem konacnog statusa Kosova. Kosovski dnevnicari navode da je potpredsednik Vlade Srbije i sef Koordinacionog centra za Kosovo Nebojsa Covic u NJujorku predlozio podelu Kosova na entitete, po modelu BiH. Koha ditore navodi da je Anan na sednici SB UN kao kriterijume naveo uspostavljanje vladavine zakona, slobodno kretanje, funkcionalne institucije, normalne odnose s Beogradom i pravo ostanaka i povratka svih gradjana Kosova, pre svega Srba. List dodaje da je jedan takav Ananov predlog podrzao i Covic, koji je takodje ucestvovao u raspravi o Kosovu. Dnevnik Zeri navodi tri faze plana kosovske vlade za deblokadu Kosovske Mitrovice, koji ce biti predat Stajneru na razmatranje **(Beta)**

RUGOVA: ZA KOSOVO U EU

Pristina, 27. aprila **(Beta)**

Predsednik Kosova i Demokratskog saveza Kosova Ibrahim Rugova rekao je danas ce se njegova stranka angazovati u procesu integracije te pokrajine u Evropsku uniju.

"Radicemo na tome da nezavisnost Kosova sto pre bude i formalno priznata. Angazovacemo se za integraciju Kosova u EU i uvek cemo biti prijatelji sa Sjedinjenim Americkim Drzavama", kazao je Rugova na izbornoj skupstini jednog od ogranaka DSK-a u Pristini.

On je rekao da ce ta stranka i institucije Kosova, zajedno s drugim partijama, nastaviti da rade na ekonomskom razvoju, privatizaciji, jacanju drzavnih institucija i integraciji svih etnickih zajednica u kosovsko drustvo.

Intervju

Episkop rasko-prizrenski gospodin Artemije (Radosavljevic)

KOSOVO JE MNOGIMA KAMEN O VRATU

Polozaj naseg naroda na Kosovu i Metohiji nije se sustinski popravio, cak ni nakon parlamentarnih izbora i popisa stanovnistva. Ipak, vrlo je vazno da Srbi ucestvuju u novostvorenim strukturama i zato pozdravljam spremnost koalicije "Povratak" da prihvati ulazak u kosovsku Vladu. Na taj nacin cemo potvrditi svoju spremnost da ostanemo svoji na svome. Medjutim, ocekujem da i kosovski Albanci pokazu spremnost za miran suzivot sa Srbima i podrze proces povratka naseg stanovnistva. Bez povratka Srba nema ni multietnickog Kosova i Metohije - smatra episkop rasko-prizrenski Artemije (Radosavljevic), predsednik Srpskog nacionalnog veća Kosova i Metohije.

Uz "cestitke za praznik Vaskrsenja Hristovoga kome idemo u susret", u intervjuu za "Slobodu" vladika Artemije govori o uslovima zivota kosovsko metohijskih Srba, njihovom ucescu u kosovskim institucijama, odnosu sa Beogradom... O susretu sa Mihailom Stajnerom, sefom Umnika, koji je pocetkom nedelje odrzan u manastiru Visoki Decani vladika

Artemije kazae:

- Zadovoljan sam sto sam imao mogucnosti da iznesem svoj stav da je potrebno intenzivnije raditi na stvaranju uslova za miran i slobodan zivot srpskog naroda na Kosovu i Metohiji. Tek kad mi ovde koji smo ostali budemo mogli da zivimo bezbedno, moci cemo da racunamo i na brzi povratak naseg prognanog stanovnistva. Narocito sam naglasio da je od velikog znacaja da Kfor i dalje cuva nase crkve i manastire, jer su bezbednosni uslovi i dalje tako losi da je jedino medjunarodna vojna misija u stanju da pruzi odgovarajucu zastitu. Da bi se situacija popravila potrebno je da svi damo svoj doprinos u izgradnji multietnickih institucija, koje bi delovale u okvirima Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti. Posebno je od znacaja implementacija Sporazuma o saradnji SRJ i Umnika. Na Kosovu ne sme da postoje privilegovane zajednice, vec se medjusobna koegzistencija moze ostvariti jedino na principima gradjanskog drustva, punog postovanja prava i identiteta svake pojedine zajednice. To je jedini nacin da ceo balkanski region krene u pravcu evropske integracije.

Ipak, kazete da opsti kosovski izbori, formiranje vlade i pocetak rada kosovskih institucija nisu istinski promenili polozaj srpske zajednice.

-Nazalost, na Kosovu i Metohiji nema vidljivih promena sto se tice svakodnevnog zivota, mada bi se, gledajuci na jednom visem politickom nivou moglo reci da se stvari krecu sa mrtve tacke. Prošli su registracija, izbori, stvoreni su parlament i Vlada Kosova. Koordinacioni centar savezne i republike vlade postoji vise od pola godine. Medjutim, zivot obicnog, malog coveka na Kosovu je ostao isti, bez ikakvih promena nabolje. U mnogim sredinama situacija se, cak, pogorsava. I dalje ne postoji bezbednost. Nema slobode kretanja, mogucnosti rada, adekvatnog obrazovanja i zdravstvene zastite. Srbe i dalje napadaju, ubijaju, pljackaju (iz stala im odvođe krave), a da Srbi ne smeju da izadju iz kuce da zastite svoje blago. Zalbe Kforu i Umniku u protekle tri godine nisu dale nikakve rezultate. Nijedan pocinilac zlocina nad Srbima, bilo da je u pitanju ubistvo, kidnapovanje ili pljacka, bilo rusenje i paljenje crkava nije otkriven, niti je za ta nedela neko odgovarao.

NEMA POMAKA NAPRED

Da li pismo koje Vam je pre susreta uputio Mihail Stajner, u kome on dovodi u vezu bezbednost Srba i njihov povratak sa najnovijim dogadjajima u severnoj Mitrovici znaci zamenu teza i "pranje ruku" medjunarodne zajednice koja probleme bezbednosti kosovskih Srba i povratak ne moze da resi?

-Izgleda da se tako moze shvatiti, i obzirom da nakon tri godine prisustva medjunarodne zajednice na Kosovu i Metohiji nije ucinjen znacajan pomak na resavanju bezbednosti svih gradjana Kosova i Metohije i na povratku prognanih Srba svojim domovima. Ali se nadamo da ce odluka drzavnog vrha i clanova koalicije "Povratak" da udju u kosovsku Vladu doprineti prevazilazenju zategnutosti na severu Kosova, kao i resavanju sustinskih problema opstanka srpske zajednice na ovim prostorima. Takvu odluku smo ocekivali i ranije. Nadamo se da nije stigla suvise kasno i da ce doprineti pokretanju procesa resavanja problema sa kojima se susrecemo na Kosovu i Metohiji. Smatramo da je propusteno vreme oko ukljucivanja nasih poslanika u prelazne institucije vlasti na Kosovu, dakle i u samu Vladu prihvatanjem ministarskih mesta, nedopustiva greska. Da je bilo adekvatne saradnje ukljucivanjem u institucije vlasti, saradnje i dogovora sa medjunarodnom zajednicom ne bismo imali ni ove nemile dogadjaje u Mitrovici i severnom delu Kosova. To je samo dokaz da nam se svako nase inacenje sa medjunarodnom zajednicom obija o glavu. Tu lekciju nismo naucili za proteklih 10-12 godina, iako smo uvek placali ogromnu cenu za takvo ponasanje.

U koaliciji "Povratak" postoje dve struje- jedna za saradnju i druga koja postavlja pitanja sta ce srpska zajednica konacno dobiti za uzvrat. SNV Kosova i Metohije je od svih predsednika kosovskih Srba tokom protekle dve i po godine najdoslednije saradjivalo, a da medjunarodna zajednica nijedan od srpskih uslova, na koje je obavezuje i Rezolucija 1244 Saveta bezbednosti, nije ispunila. Sta je pokrice i sta daje nadu da ce se resenje naci u daljoj saradnji?

STA DOBIJAMO A STA GUBIMO

- Rezultati nase saradnje sa medjunarodnom zajednicom su nemerljivi. Pre svega jos uvek imamo oko 120.000 Srba na kosovsko-metohijskim prostorima. Bez saradnje sa medjunarodnom zajednicom njih mozda tu uopste ne bi bilo, osim, eventualno u severnom delu Kosova. Da li je to mali rezultat nase saradnje, pitao bih ja te nase kriticare. Pitanje je sta dobijamo, ako ne saradjujemo, ako ne ucestvujemo u vladi. Ako ucestvujemo, naravno da se sve nase zelje nece ispuniti, ali cemo znati sta se u tim institucijama vlasti resava, sta se govori. Imacemo nekog ko ce u tim institucijama stititi interese naseg naroda, makar verbalno. Makar ce istina izaci pred svet. Ako nismo tamo, onda kao da i ne postojimo.

Da li su Srbi u celoj toj prici oko kosovskih institucija ispali nedosledni, kao i kod izlaska na izbore, za koje je najpre receno da ce na njih ici ili svi na jednoj listi ili niko, da bi na kraju doslo do svadje i podela?

- Apsolutno. Mi smo dobili signal da treba izaci na izbore, a onda su pojedinci iz vlasti u Beogradu podrzavali one koji nisu bili za izbore. Da nije bilo takve mudre politike nasih novih nepogresivih vodja, mogli smo da imamo mnogo bolju poziciju u parlamentu i Vladi Kosova. Na zalost i u koaliciji "Povratak" postoje dve struje, mada su pred patrijarhom u Peckoj patrijarsiji svi polozili zakletvu ciji je smisao bio da ne bude podela u Koaliciji, da se Kosovu i Metohiji i problemima naseg naroda ne pristupa stranacki, nego drzavnicki. Na zalost, jos uvek mnogi iz Koalicije "Povratak", ali i mnogi iz Beograda Kosovu i Metohiji i problemima sa kojima se mi tamo mucimo, pristupaju upravo partijski, a ne drzavnicki.

Pored "visestrukog gazenja zakletve" pred patrijarhom, na koje ukazuju pojedini analiticari kosovo-metohijskih zbivanja, zanimljivo je i pitanje odnosa Beograda i kosovskih Srba. Da li je SNV Kosova i Metohije odustalo od stava da o buducnosti Pokrajine kosovski Srbi ne mogu da odlucuju bez drzave (Beograda), ali ni Beograd bez njih?

RESAVANJE PROBLEMA UZ POMOC DRZAVE

-Mi nikada necemo preuzeti resavanje kosovskog pitanja samo u svoje ruke, bez nase drzave, ma koliko nas ona odbijala i odgurivala od sebe, jer sami takvu istorijsku odgovornost ne mozemo da primimo na sebe. Govorili smo da

pitanje Kosovo ne treba da se stavljaju kosovski Srbi sami, ali ni Beograd bez njih, nego mi sa svojom državom i država sa nama. Da se uzava iskustvo onih koji su na Kosovu proveli u ovim nemogućim uslovima tri godine, koji su uspeli da opstenu bas zahvaljujuci toj saradnji, dogovorima i razgovorima. Medjutim, ne moze, ipak, Beograd diktirati resavanje kosovskih problema.

Ali to se upravo desava. Oko ulaska u kosovsku Vladu cekalo se na usaglasavanje sa predsednikom Koordinacionog centra, premijerom Srbije, predsednikom savezne drzave...

- Tesko je sve to uskladiti. Kad bismo mi imali drzavu sa jasnim granicama, sa jednim parlamentom, sa jednom vladom i jednim predsednikom, mislim da bismo mnogo lakse mogli da nadjemo prava resenja za nase probleme. Ali, u situaciji kada ne znamo ni ime svoje drzave, njene granice, niti simbole, kada imamo tri predsednika, tri parlamenta, tri vlade, ne znamo ko moze usaglasiti "rogove u vreci" da bismo imali zajednicki stav. Sem toga, svi oni nastoje, kao sto je i Milosevic cinio, da na Kosovu i Metohiji imaju majdan za ostvarenje nekih svojih partijskih interesa. Na zalost, mi ni danas ne vidimo da postoji zdrava politika ili koncept prema Kosovu, vec se sve vise uveravamo da je ono mnogima kamen o vratu koji im je otezao i vrlo rado i lako bi ga otkacili.

Do javnosti je doslo da je Nebojsa Covic imao neku vrstu sukoba sa poslanicima koji su i clanovi SNV Kosova i Metohije. U cemu je neslaganje?

- Neslaganje je samo u tome sto mi ocekujemo realizaciju programa Koordinacionog centra na Kosovu, a toga nema. Prihvatao i spremni smo da saradjujemo na resavanju problema, ali ako se ostaje samo na recima onda je nemoguće nego ne imati drukciju stav i misljenje. Jos uvek se nadamo da ce Koordinacioni centar najzad poceti da prelazi sa reci na dela, da realizuje ono sto je toliko obecavano Srbima na Kosovu. Pre svega mislim na stvaranje odbora Koordinacionog centra u svim srpskim enklavama kako bi se nasa drzava priblizila narodu na Kosovu, jer nemoguće je da svi trce u Beograd i tamo traze resenje svojih problema. Na Kosovu mora biti neko ko ce ih cuti i saslušati. Do sada je to bila samo Srpska pravoslavna crkva, koja je bila i ostala sa svojim narodom.

PROGRAMI O MASOVNOM POVRAKU SRBA NE POSTOJE

Osim popisa, da li je Kosovo i Metohija tacka na kojoj ce se repubicko i savezno zakonodavstvo stalno "saplirati", kao sto je to sa Nacrtom zakina o kulturnim dobrima ili buducem zakonu o denacionalizaciji i vracanju crkvene imovine?

- Kako je krenulo mislim da Kosovo i Metohija nece biti pokriveni nijednim zakonom koji ova vlast bude usvajala. A to je ono sto sam i rekao u svome pismu-odricanje od Kosova i Metohije i zrtvovanje i nas koji dole jos zivimo. Postupak Republickog ministarstva kulture, koje je podnelo Nacrt zakona o zastiti kulturnih dobara jos u septembru proste godine, gde ni jednom reci nije pomenuto Kosovo i Metohija, niti nasi duhovni, crkveni i kulturno-istorijski spomenici na tom prostoru, takodje je signal da se drzava postepeno odrice i oslobadja tog kamena koji joj visi o vratu, a zove se Kosovo i Metohija.

Postoji li neko resenje za masovnij povratak Srba? Ulazimo u trece leto od odlaska medjunarodne zajednice na Kosovo a da programi povratka prognanih ne obuhvataju vece grupe od one u Osojanu.

- Programi o masovnijem povratku Srba na Kosovo postoje, ali ne postoji realizacija ni od strane medjunarodne zajednice, koja se uvek poziva na nedovoljne bezbednosne uslove, ali ni od nase drzave. U Osojanu je doveden u pitanje i bioloski opstanak vracenih Srba. Drzava i Koordinacioni centar su im mnogo obekali, medjutim od svih tih obecanja nije mnogo realizovano. Bila bi najveća tragedija da oni ponovo napuste Osojane i da se vrata negde u preostali deo Srbije, sto bi obeshrabrilo sve one koji jos uvek gaje u sebi zelju, imaju volju i odluku da se vrata na svoja ognjista. Medjunarodna zajednica i nasa drzava treba najpre da stvore koliko-toliko podnosljive uslove za zivot preostalih Srba na Kosovu i Metohiji, jer samo tako moci ce pokrenuti i stvoriti zelju kod prognanih da se vrata. Tek tada ce moci da se pokrene i jedna akcija za masovnij povratak Srba i ostalih prognanih nealbanaca sa Kosova i Metohije. Prioritet je opstanak. Drugi korak je povratak.

Posle iskustva sa opstim izborima-mukotrpnim donosenjem odluke o ucescu Srba, problemima sa izborom predsednika, formiranjem Vlade Kosova, kako SNV gleda na za jesen najavljene lokalne izbore na Kosovu.

- Smatramo da smo vec zakasnili sa pripremanjem nasega naroda za lokalne izbore, da bi sto vise Srba izaslo na glasanje. Nasa situacija na Kosovu i Metohiji ce se, mozda, popraviti kada lokalnu vlast u enklavama u kojima zivimo budemo imali u svojim rukama, ali legitimno, priznato od medjunarodne zajednice, a ne kao neke paralelne strukture vlasti. Zato smatramo i da ce ulazak nasih poslanika u Vladu Kosova doprineti da resavanje gorucih problema krene sa mrtve tacke. Dokle god se tamo ne nadju nasi predstavnici, niko nece nase probleme resavati. Ni medjunarodna zajednica, a pogotovo ne kosovski Albanci.

POPIS ZA SVE GRADJANE

Povodom popisa u Srbiji bez Kosova i Metohije ulozili ste protest premijeru Srbije i predsedniku Jugoslavije. Kako komentarisete odgovor predsednika Kostunice i da li Vam je i premijer Djindjic odgovorio?

- Djindjic nije odgovorio, a sto se tice gospodina predsednika, njegov odgovor me nije zadovoljio i umirio. On je pogresno shvatio moje pismo. U njemu nema "ljutnje i ozlojadjenosti". Postoji samo briga za nas narod na Kosovu. Nije bitno da li ce se popis tamo izvršiti, bitan je stav drzave prema Kosovu i Metohiji. Zakonski akt koji omogucava popis mora da vazi za celu teritoriju drzave, bez obzira da li ce se svi popisati ili ne. Znamo da se deo gradjana Jugoslavije nije popisivao ni u ranijim popisima, ali se popis sprovodio na celoj teritoriji drzave. Smatram da je strasno, neprihvatljivo i nedopustivo da drzava u svom zakonskom aktu amputira jedan deo teritorije i ne pominje ga. To je ono sto me je pogodilo i sto sam u pismu naglasio. Uopste nije bitno da li bi se svi popisali na Kosovu ili ne. Taj popis je morao da se odnosi na sve gradjane nase drzave, jer to bi bio signal da ona i kosovske Albance smatra svojim gradjanima, teritoriju Kosova i Metohije svojom teritorijom. Pitam danasnju vlast kojim je gestom za godinu i po dana pokazala da su kosovski Albanci njeni gradjani. Do sada takav stav i odluke drzave nisam video.

Jelena Tasic SLOBODA, Pirot

KOSOVO I METOHIJA NAKON SEDNICE SAVETA BEZBEDNOSTI UJEDINJENIH NACIJA

Sednica Saveta Bezbednosti UN, koja je odrzana 24. aprila 2002. u sedistu UN u NJujorku, ponovo je pokazala da i pored izvesnih ohrabrujucih elemenata situacija na Kosovu i Metohiji nakon tri godine medjunarodne misije UN i dalje ostaje veoma kompleksna. Izlaganja Mihaela Stajnera, sefa UNMIK-a i g. Nebojse Covica, potpredsednika vlade Srbije, u mnogo cemu su razliciti iako se doticu iste realnosti na terenu. Slicne razlike i neslaganja projavila su se i u diskusiji koja je usledila izmedju clanova Saveta Bezbednosti. Tekst predsednickog saopstenja ne dotice se sustinskih pitanja, sto pokazuje da je preovladalo kompromisno resenje izmedju prilicno suprotstavljenih stavova pojedinih ucesnika sednice.

ANALIZA SEDNICE SAVETA BEZBEDNOSTI

Realnu situaciju na terenu ponajbolje ilustruju reci ambasadora Meksika u SB, Adolfa Aguilara Zinsera, koji je saslusavsi izlaganja Mihaela Stajnera i Nebojse Covica iskreno rekao da mu se cini da postoje dva Kosova: jedno koje ide ka civilnom drustvu, demokratiji i toleranciji, postovanju ljudskih prava i vladavini prava i zakona i "drugo Kosovo" koje karakterise nastavak medjuetnickih sukoba, netolerancija i nasilje prema manjinskim zajednicama. Zato se s pravom moze ponoviti njegova ocena da situacija na Kosovu fluktuiru izmedju optimizma i pesimizma. Dok se s jedne strane primecuju znaci napretka, s druge strane nastavak medjuetnickih tenzija onemogucava integraciju medju zajednicama i stvaranje potrebnih uslova za resavanje pitanja konacnog politickog statusa Pokrajine.

G. Stajner je u svom izlaganju, sa prilicno optimizma govorio o napretku na polju institucionalizacije i ekonomskog razvoja. Posebno je istakao znacajne korake napred koji su ucinjeni u prethodnom periodu:

- Odrzavanje postenih i slobodnih parlamentarnih izbora u novembru 2001,
- Stvaranje i pocetak rada multietnicke Skupstine i Vlade u kojoj ucestvuju predstavnici razlicitih zajednica. Od ukupnog broja mesta u Skupstini ne-vecinskim zajednicama pripalo je 20% dok su Kosovski Srbi zastupljeni sa 18% u Skupstini,
- Uspostavljanje funkcionalnog policijskog i sudskog sistema uz znacajno smanjenje stope zlocina,
- Ekonomski napredak koji se reflektuje i u konsolidaciji kosovskog budzeta koji za ovu godinu iznosi \$ 374 miliona, od cega se 95% obezbedjuje iz poreskog i carinskog sistema,
- Napravljen je znacajan napredak u obnovi drustvene infrastrukture. Na Kosovu deluje vise od 1100 skola sa oko 450.000 ucenika. Pet regionalnih bolnica su obnovljene i opremljene novom medicinskom opremom.

Sef UNMIK-a je u nastavku svog izlaganja govorio o prioritetima Misije UN i medjunarodne zajednice. U celini gledano po njemu postoje tri grupe prioriternih zadataka:

1. izgradnja institucija, razvoj ekonomije, ucvrscivanje vladavine reda i zakona, pri cemu je od posebnog znacaja rad na efikasnijem policijskom i sudskom sistemu sa prenosjenjem vise ovlascenja sa UNMIK-ove policije na lokalnu kosovsku policiju. Time ce se stvoriti bolji uslovi za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije.
2. Povratak raseljenog stanovnistva. Po Stajneru multietnicnost i integracija su u medjusobnoj zavisnosti: Nema multietnicnosti bez integracije ali ni integracije bez multietnicnosti. Da bi se ostvarila integracija na Kosovu neophodan je rad na uspostavljanju cvrscih odnosa sa Beogradom kao i saradnja na regionalnom nivou.
3. Da bi se doslo do otvaranja procesa za odredjivanje konacnog statusa Kosova potrebno je raditi na postepenom prenosjenju odgovornosti sa UNMIK-a na privremene institucije u sklopu izgradnje siroke (sustinske) autonomije Kosova. Vreme za to jos nije doslo jer nove kosovske institucije moraju da pokazu da su zrele za taj zadatak. Da bi se doslo do otvaranja procesa o resenju konacnog statusa i mogucnosti evropske integracije po Stajneru je potrebno ispuniti nekoliko vaznih preduslova:

- postojanje efikasnih i funkcionalnih institucija,
- uspostavljanje vladavine reda i zakona,
- uspostavljanje slobode kretanje za sve gradjane,
- postovanje prava svih gradjana na ostanak i povratak svojim domovima
- stvaranje zdrave osnove za trzisnu privredu,
- razjasnjenje imovinskih i vlasnickih pitanja,
- normalizacija dijaloga sa Beogradom,
- redukcija i transformacija Kosovskog zastitnog korpusa u skladu sa svojim odredjenim mandatom.

U svom izlaganju g. Nebojsa Covic najpre je govorio o pozitivnim rezultatima Beogradske vlade u juznoj Srbiji kao i ispunjenju obaveza u pogledu transfera kosovskih zatvorenika u nadleznost UNMIK-a. Svoje obaveze Beograd je do sada sasvim uredno ispunio.

Medjutim, govoreci o situaciji na Kosovu i Metohiji, g. Covic je pokusao da objasni da u gotovo svim sektorima koji se ticu bezbednosti i položaja ne-albanskih zajednica nema sustinskog napretka. Osnovne teme o kojima je govorio potpredsednik srpske vlade i sef Koordinacionog centra za KIM su sledece:

1. Nije doslo ni do simbolicnog napretka na polju povratka interno raseljenih i prognanih lica sa Kosova i Metohije. Dugo obecavana donatorska konferencija jos nije odrzana, a malo se uradilo na zastiti i ocuvanju imovine srpskog naroda na ovim prostorima. Povratak se ne moze ograniciti na podrucje severne Mitrovice i nekoliko enklava, vec mora poceti i u gradovima. Posebno je neophodno vise uciniti na povratku imovine srpskim i ostalim ne-albanskim vlasnicima. Neki kosovski Albanci su napravili veliki profit uzurpacijom te imovine.
2. Jos nista nije ucinjeno na rasvetljivanju sudbine vise od 1300 nestalih i kidnapovanih lica iz nealbanskih zajednica, posebno Srba. Rezolucija 1244 nije donesena samo radi albanskog stanovnistva vec i radi Srba i drugih koji tamo zive.

Dok su neki Srbi vec privedeni pred domace i medjunarodne sudove za zlocine i nepravde pocinjene prema kosovskim Albancima, nema nikakvih naznaka da bi iko od Albanaca mogao uskoro da odgovara za zlocine protiv onih koji nisu pripadali njihovoj zajednici, za uzurpaciju tudje imovine, unistavanje kulturnog nasledja ili, pak, za etnicko ciscenje.

3. Dok su u medjunarodnim krugovima osudjene i ostro odbacene ideje velike Srbije i Hrvatske, ideja Velike Albanije nije naisla na nedvosmislenu osudu i jos se otvoreno afirmise u prisustvu medjunarodnih posrednika.

U odgovoru na Stajnerov izvestaj, g. Covic je posebno naglasio da je nemoguće očekivati integraciju bez postovnja prava na povratak, slobode kretanja i bezbednosti srpskog stanovnistva.

G. Covic je izrazio vidno nezadovoljstvo sto se UNMIK ponasa kao da u Beogradu nije doslo do demokratskih promena i kao da Rezolucija SB UN vise nije na snazi, pa Kosovo i Metohija, samim tim, nisu vise deo SRJ. On je otvoreno rekao da njegova vlada zeli da bude aktivan i ravnopravan partner u procesu. Stajner, medjutim, govoreci o tri saveznika nije spomenuo Beograd kao cetvrtog.

U pogledu neophodnih preduslova za otpocinjanie resavanja pitanja statusa vazno je konsultovati Beograd posto je neophodno ispostovati neke vazne standarde istaknute u Rezoluciji 1244.

Najvise neslaganja izmedju Stajnera i Covica, ali i izmedju pojedinih ambasadora u Savetu Bezbednosti medjusobno, primeceno je na pitanju Mitrovice.

Stajner je vrlo ostro osudio nasilje u Mitrovici 8. aprila kada su, po njegovim recima, medjunarodni policajci napadnuti vatrenim oruzjem i granatama, naglasivsi da se tamosnji problemi ne mogu resiti dogovorom o prekrajanju karti. Po njemu je potrebno sto pre uspostaviti normalno prisustvo medjunarodnih organa u severnom delu opstine, a tek potom resavati ostale probleme. U tom pogledu za Stajnera je posebno vazno da se uzmu u obzir, kako kaze, interesi vecinskih 90% od 130.000 stanovnika opstine Mitrovica. Ovaj stav je podrzao deo prisutnih ambasadora u SB.

Nasuprot tome, g. Covic je u samom pocetku naglasio Vlada SRJ ne podrzava nasilje u tom delu Pokrajine, niti bilo kakvu podelu ili stvaranje paralelnih institucija. Medjutim, vlada SRJ ne moze da prihvati ni stavove pojedinih predstavnika medjunarodne policije koji govore o "srpskim zivotinjama" u severnoj Mitrovici. Nakon sustinskog neuspeha u stvaranju osnovnih uslova za slobodan zivot, rad i kretanje, medjunarodna zajednica mora da razume da je stvaranje paralelnih institucija sasvim logicno usledilo, posto narod mora da nadje nacina da prezivi. U svakom drugom resenju Srbi bi bili prisiljeni da napuste Kosovo, sto je nedopustivo. Etnicke zajednice mora da zive slobodno da bi normalno ostvarivale svoja prava.

Stav g. Covica posebno je podrzao ruski ambasador i predsedavajući SB, Sergej Lavrov, koji je istakao da koriscenje sile i ultimatumu nece doneti resenje u Mitrovici. Problemi u ovom gradu mogu se resiti samo politickim sredstvima. Dve zajednice u Mitrovici po njemu moraju da imaju zasebna predstavnicka tela (sto u osnovi odgovara izrecenom zahtevu mitrovackih Srba da imaju zasebnu opstinu).

U pogledu statusa Kosova i Metohije takodje su bili primetni razliciti pristupi. Osnovni stav g. Covica jeste da brzo resenje ovog pitanja nije moguće sve dok ne postoje osnovni uslovi bezbednosti, slobode kretanja, dok se ne rasvetli sudbina nestalih i kidnapovanih, te ne pokrene odgovornost pojedinih Albanaca za zlocine protiv srpskog stanovnistva i nealbanskih zajednica. Posebno je nemoguće potezati pitanje konacnog statusa dok jos nema odgovarajuceg i znacajnijeg napretka u povratku raseljenih i izbeglica i obezbedjivanja fundamentalnih prava Srba i ostalih ne-Albanaca u Pokrajini. Svaki ishitren korak u resavanju konacnog statusa mogao bi imati negativne posledice. Kao jedan od glavnih preduslova treba ukljuciti i izgradnju mera poverenja izmedju razlicitih zajednica.

Spanski ambasador Inocencio Arias je u svom komentaru posebno govorio o medjuzavisnosti Stajnerovih prioriteta. Razvijeniya ekonomija sigurno ce pospesiti povratak raseljenog stanovnistva i smanjiti broj onih koji odlaze iz Pokrajine. To ce takodje uticati i na smanjenje stope nasilja i zlocina. Istovremeno, uspostavljanje nove politicke kulture zasnovane na vladavini zakona i iskorenjenju organizovanog kriminala stvorice povoljniju klimu za ekonomski razvoj. Demokratija u svakom slucaju nece uhvatiti korena na Kosovu dok god postoje nesigurnost i strah.

Ambasador Lavrov je u svom komentaru po obicaju vrlo kriticki sagledao situaciju na Kosovu i Metohiji. Dok je po njemu primetan izvestan napredak u socijalno-ekonomskim pitanjima, prenosu policijskih funkcija na lokalnu policiju, izborima i stvaranju privremene koalicione vlade, ocigledno je, medjutim, da neposrednu korist od svega toga imaju samo kosovski Albanci. Nealbanske zajednice, posebno Srbi, nemaju nesmetan pristup vecini javnih institucija i sluzbi, i dalje zive izolovani u svojim enklavama. Istovremeno, citav niz znacajnih problema ostaje neresen: nema napretka u povratku raseljenih, nastavlja se procvat sverca, dok sve vise jacaju pretnje regionalnoj bezbednosti. Ambasador Lavrov posebno je istakao potrebu jednog otvorenog rata protiv organizovanog kriminala kako bi se stvorili uslovi za izgradnju istinskih multietnickih struktura, koje ce biti slobodne od ekstremizma i koje ce obezbediti sigurnost za sve gradjane bez obzira na njihovu nacionalnu ili versku pripadnost. Kao problem takodje ostaje razoruzanje bivse OVK kao i sprecavanje militarizacije Kosovskog zastitnog korpusa, zakljucio je Lavrov koji je, inace, najotvorenije podrzao izlaganje g. Covica.

KOMENTAR:

U celini gledano, i na ovoj sednici SB UN moglo se videti da nakon tri godine medjunarodna zajednica jos nema jasnu viziju i sveobuhvatno resenje za izgradnju multietnickog drustva na Kosovu i Metohiji. I dalje postoji ozbiljan raskorak izmedju izvesnih ohrabrujucih resenja, narocito na polju institucionalizacije i ekonomskog razvoja, sto se u sustini oseca gotovo iskljucivo u albanskoj zajednici, gde ide najveći broj inostranih investicija. Buduci da nemaju normalan i slobodan pristup vecini javnih institucija i sluzbi, Srbi ne osecaju nikakav ekonomski boljitak u svojim sredinama, posebno u uslovima kada vise od dve trecine srpskog stanovnistva jos nije u mogucnosti da se vrati svojim domovima i zapocne obnovu porusenih kuca i crkava. Cinjenica jeste, na primer, da su obnovljene regionalne bolnice, ali je isto tako cinjenica da Srbi u njima (osim u severnoj Mitrovici) ne mogu normalno i bezbedno da dobiju medicinske usluge i zavise od vrlo skromno opremljenih improvizovanih seoskih ambulanti i u najvećem broju slucajeva idu na lecenje u bolnice centralne i

juzne Srbije. Dok univerzitet u Pristini kao i sve druge javne institucije u ovom gradu i dalje ostaju u isključivoj posedu albanske zajednice Srbi su naprosto prinudjeni da stvaraju alternativna rešenja. U poredjenju sa predratnim periodom kada su Albanci izdavali vise stampanih medija Srbi danas na Kosovu i Metohiji nemaju nijedan casopis ili novine. Poseban problem predstavlja i distribucija stampe iz Beograda.

Manji broj zlocina nije posledica sustinskog poboljsanja bezbednosne situacije, vec pre svega izolovanosti srpske zajednice, koja u vecini slucajeva zivi potpuno hermeticki odvojena od Albanaca, cime se znacajno smanjuje mogucnost fizickih napada. Bez sistema vojno zasticenih enklava i pracenih konvoja broj zlocina bi drasticno porasao. Osim toga u uslovima kada su skoro svi kosovsko-metohijski gradovi ostali bez srpskog stanovnistva vrlo je tesko i ocekivati nasilje nad Srbima kojih gotovo i da nema. Izjave o stabilizaciji bezbednosne situacije u Pristini, Peci ili Prizrenu od strane medjunarodnih predstavnika granice se sa najneukusnijom ironijom.

Nakon tri godine tesko se moze govoriti o nekoj ozbiljnijoj obnovi socijalne i ekonomske infrastrukture u srpskim podrucijima. Manji broj obnovljenih ambulanti i skola samo su skromni naponi da se napravi kakav takav balans sa neuporedivo vecim investicijama na albanskoj strani. Veliki broj srpskih i romskih kuca kao i sve porusene pravoslavne crkve su i dalje u rusevinama, ekonomski kapaciteti su gotovo potpuno neiskorisceni, najveći broj ljudi je bez ikakvog zaposlenja. Pedesetak obnovljenih kuca u selu Osojani samo je jedan od malobrojnih izuzetaka u ovom pogledu. Severni deo Pokrajine, kao uostalom i ostali vecinski srpski krajevi, dobili su nesrazmerno manje investicija u odnosu na ostale delove u kojima zivi vecinom albansko stanovnistvo.

Kod nekih medjunarodnih predstavnika i dalje je prisutno prilicno nerealno uverenje da ce se polozaj srpskog stanovnistva automatski popraviti njihovim ucescem u institucijama, posebno Skupstini i Vladi Kosova. Dok vecina Albanaca ucesce Srba u institucijama dozivljava kao neprijatnu nuznost da bi njihovo drustvo i institucije dobili kredibilitet pred medjunarodnim krugovima, ucesce Srba u ovim institucijama manje-vise svodi se samo na simbolicko prisustvo dekorativnog karaktera. Obicni covek Srbin ne oseca bas nikakav konkretni boljitak od parlamentarnih izbora proslog novembra, a srpski parlamentarci ne smeju da van zgrade Parlamenta odu ni na soljicu kafe, a da pritom svoje zivote ne izloze neposrednom riziku. Naravno, ucesce i dalje ostaje jedina realna opcija, da bi se pruzila sansa novim institucijama, ali dosadanja marginalizacija srpskih zahteva daje malo nade za veci optimizam. Na prvi mah deluje ohrabrujuce da je politicka retorika albanskih lidera poprimila nesto umerenije tonove, ali na terenu vidimo i dalje istovetnu praksu negiranja i zatiranja svega sto je srpsko i pravoslavno, sto pokazuje postojanje ozbiljnog raskoraka izmedju reci i dela. Zivot za Srbe se ne popravlja i samo nekoliko stotina metara od zgrade gde zaseda multietnicki parlament - Srbi zive u svom "pristinskom getu" bez slobode da kupe hleb u obliznim albanskim prodavnicama. Dok KFOR i UNMIK i dalje izdaju "lazne" ID karte srpskim prevodiocima sa egzoticnim stranim imenima, poneki medjunarodni predstavnici sa entuzijazmom pricaju da se poneki Srbin moze videti kako promakne ulicom Majke Tereze i ostane ziv...

Stajnerova ideja o medjuzavisnosti multietnicnosti i integracije ima izvesne realne osnove, ali u sustini nije moguca u postojećim uslovima upravo zato sto nije jasno definisano kakva se integracija i na kojim osnovama zeli ostvariti. Ako integracija srpskog stanovnistva u "kosovarsko" drustvo znaci neophodno prihvatanje uloge OVK kao oslobodilacke organizacije, podrsku nezavisnom Kosovu i prekid svakih kontakata sa Beogradom, dakle jednu "kosovarizaciju srpskog naroda" onda se tesko moze govoriti o integraciji Srba sa realnim optimizmom, buduci da se od Srba ocekuje da se odreknu svog ne samo politickog, vec i nacionalnog i kulturnog identiteta. Tek kada se pitanje integracije postavi na realne osnove jednog gradjanskog evropskog drustva, koje ce omoguciti koegzistenciju nacionalnih, politickih i kulturnih identiteta gradjana Kosova i Metohije u skladu sa okvirima Rezolucije 1244, stvorice se i potrebni uslovi za izgradnju jednog stvarnog multietnickog drustva. Ravnopravna i pravedna integracija zajednica i njihovo pomirenje ne mogu se graditi na politici dvostrukih arsina i pravljenja razlike izmedju pobednika i porazenih, onih koji treba da se priklone novoj realnosti po principu "uzmi ili ostavi" i onih koji diktiraju novu realnost bez ikakvih ogranicenja i kontrole.

Posebno je potrebno definisanje nove uloge Beograda u politickim procesima na Kosovu i Metohiji. Ukoliko se UNMIK i dalje nastavi odnositi prema Beogradu kao da tamo nije doslo do politickih promena tesko je moguće ocekivati da ce kosovski Albanci biti raspolozeniji za konstruktivan dijalog sa Beogradom. Trenutno, spremnost albanskih lidera na dijalog sa Beogradom ide najvise toliko da se od Beograda ocekuje jednostrano priznanje "nove realnosti" i de facto podrška otcepljenju Kosova i Metohije od Srbije i SRJ. Odbijanje razgovora o bilo kojoj drugoj opciji u sustini je posledica preterano tolerantnog stava medjunarodnih krugova koji a priori odbacuju svako moguće rešenje u zajednici sa Srbijom i Crnom Gorom. Ovaj medjunarodni stav albanski lideri, cak i onih koji u javnosti slove kao demokratski orijentisani, otvoreno provociraju pretnjama da ce svako rešenje osim nezavisnog Kosova dovesti do nove oruzane pobune kosovskih Albanaca. Takav stav, kao polazna osnova u samom startu odbacuje mogucnost ravnopravnog i konstruktivnog dijaloga izmedju Pristine i Beograda, posebno kada se ima u vidu polozaj srpskog i ostalog ne-albanskog stanovnistva u Pokrajini. U sustini, kosovski Albanci su spremni samo na isporucivanje zahteva, bez ikakvog kompromisa ili ustupka. Tolerisuci jedno takvo ponasanje, koje je u svojoj osnovi politicki krajnje nezrelo i neodgovorno, medjunarodna zajednica zadugo nece moci da pristupi resavanju konacnog politickog statusa, niti ce biti u stanju da ostvari veci politicki napredak na ovim prostorima. Dok god kosovski Albanci ne shvate da Kosovo ne moze da postoji ni politicki ni ekonomski izvan svog uzeg i sireg regionalnog konteksta, tesko se moze ocekivati neki konstruktivniji predlog iz Pristine. Nazalost, stvaranju takvog mentaliteta medju kosovskim Albancima, koji misle da preko noci mogu da postanu deo Evrope ili 52. savezna americka drzava, bez obzira na svoj odnos prema Beogradu, Podgorici ili Skoplju, u velikoj meri doprinosi politika neuslovljene ekonomske podrške od strane medjunarodne zajednice, koja se na taj nacin nada da ce amortizovati katastrofalnu bezbednosnu situaciju koja traje vec tri godine nakon rata. Medjutim, mnogima je vec jasno da je Kosovo dzep bez dna i da "smirivanje situacije" slanjem para u krajnjem slucaju koristi velikim narko bosovima koji su povezani sa politickim strukturama. Na slican nacin je i bivsa Titova Jugoslavija nastojala da primiri

apetite Albanac ekonomskom pomoci iz svih republika da bi na kraju ti apetiti samo porasli, a novac se manje-vise slio u privatne dzepeve.

Trenutna strategija drzanja Beograda na distanci i nastojanje da se kosovski Srbi bez konkretnijih ustupaka privole na podrsku vecem politickom osamostaljenju Kosova (citaj: nezavisnosti) tesko da ce doneti dugorocne rezultate. Bez vidljivih rezultata srpski predstavnici nece moci jos dugo da sede u Parlamentu i Vladi Kosova mirne savesti. S druge strane, indirektno podsticanje unutarasnih srpskih podela od strane nekih medjunarodnih krugova, posebno koriscenjem zapaljive situacije u Mitrovici, u velikoj meri preti da uspori ili mozda u potpunosti zaustavi politicki proces integracije zajednica u jedno multietnicko i gradjansko drustvo. Provociranjem odredjenih radikalnih krugova sa srpske strane u Mitrovici, i isticanjem Mitrovice kao glavnog i jedinog regionalnog problema, u sustini se zeli stvoriti nerealna slika koja bi prikrla cinjenicu da je pod medjunarodnim protektoratom Kosovo postalo izvoznik nestabilnosti i kriminala za citavu regiju i da je na njemu u prisustvu medjunarodnih snaga izvršeno etnicko ciscenje ne-albanskog stanovnistva. Pretnje da ce se po svaku cenu srpska Mitrovica disciplinovati bez konkretnijih nastojanja da se obuzda albanski ekstremizam s druge strane, u sustini predstavlja zamenu teza i prikriivanje stvarne slike o Kosovu u medjunarodnim krugovima. Situacija u Mitrovici mora pre svega biti jasno rasclanjena. U tom delu Pokrajine postoje legitimni zahtevi srpskog naroda koji je uspeo da izbegne sudbinu Srba iz ostalih delova Pokrajine i koji zeli da zivi i radi u slobodi i dostojanstvu. Od tog naroda ne moze se traziti puna integracija u vecinsko albansko drustvo sve dok se ne stvore uslovi za normalan povratak i zivot Srba u ostalim delovima Kosova. Multietnicnost se ne moze graditi samo u srpskim sredinama i na stetnu srpskog naroda. Nazalost, tim legitimnim i razumljivim zahtevima mitrovackih Srba politicki manipulise manja grupa pojedinaca, koja iz sopstvenih politickih i ekonomskih interesa koristi nelegitimna i cak kriminalna sredstva, neretko i protiv samih Srba (reket, ucene, sverc). I medjunarodna zajednica i Beograd moraju da naprave jasnu razliku izmedju ta dva faktora i pomognu Srbima sa severa Kosova da opstanu kao svoji na svome, istovremeno neutralisuci kriminalne elemente. Nazivajuci kolektivno sve Srbe sa severa "ekstremistima" medjunarodni predstavnici u sustini jos vise podsticu radikalizaciju srpskog naroda i forsiraju podelu. S druge strane Beograd moze znacajno da doprinese normalizaciji situacije na severu Pokrajine ukoliko bi podrzao one koji su spremni na konstruktivnu saradnju, a politicki izolovao one koji rade na destabilizaciji stanja u toj regiji.

U celini gledano strategija medjunarodne zajednice na Kosovu i Metohiji treba da prodje proces potpune transformacije i postane politicki uravnotezenija. Da bi se postigli konkretni uslovi za stvaranje jednog stabilnog i demokratskog drustva medjunarodna zajednica treba da prestane sa politikom dvostrukih arsina i osloni se na konstruktivniju ulogu demokratske vlade u Beogradu kao i demokratski orijentisanih snaga medju Kosovskim Srbima. Sasvim je nelogicno da se s jedne strane Crnoj Gori i Srbiji porucuje da ce medjusobno odvajanje otezati njihovu integraciju u Evropu, dok se s druge strane kosovski Albanci direktno ili indirektno ohrabruju na ideju o nezavisnom Kosovu.

Preduslove koje je g. Stajner izneo na sednici SB u svakom slucaju treba dopuniti novim elementima i eventualno uokviriti odredjenim vremenskim okvirom u kome bi odredjeni zadaci trebali da budu ostvareni. U tom procesu konkretne zadatke imali bi Beograd i Pristina, a podrška medjunarodne zajednice jednoj ili drugoj strani ne bi se zasnivala kao do sada na parcijalnim politickim interesima velikih sila ili nekoj politickoj inerciji iz proslosti, vec na neposrednom doprinosu svake strane i spremnosti na konstruktivnu saradnju. U tom demokratskom takmicenju pobeđu bi trebalo da odnesu one snage koje su spremnije da ponude brzi i kvalitetniji put do evropske integracije i politicke stabilizacije celog regiona. U svakom slucaju stvarni pobednici tog nadmetanja bili bi oni gradjani Kosova i Metohije, bez obzira na etnicku pripadnost, koji ze le da zive i rade u miru.

VASKRSNI DJURDJEVDAN U MANASTIRU DJURDJEVI STUPOVI

Povodom obnove manastira Djurdjevi Stupovi i osvesavanja manastirskog konaka, odrzana je u Patrijarsiji konferencija za novinare. Obavesteni su da ce se 6. maja. na Djurdjevdan, biti odrzane duhovne svecanosti i veliki crkvenonarodni sabor pod zajednickim nazivom VASKRSNI DJURDJEVDAN. Svecanosti se odrzavaju povodom 830 godina od izgradnje manastira i obnove opstezica u njemu.

Na konferenciji je govorio NJegovo Preosvestenstvo vladika rasko-prizrenski g.g Artemije i tom prilikom je, govoreci o pripremama za proslavu, podsetio da je manastir Djurdjevi Stupovi jedan od najstarijih i najvaznijih nasih manastira i kulturno-istorijskih spomenika. Zatim je nastavio:

„ Vaskrsni Djurdjevdan, pod kojim imenom se odvija cela ova proslava, ima veliku simboliku koja je sadrzana u te dve reci. Vaskrs je sam po sebi praznik pobeđe i radosti - pobeđe nad smrću i radosti zbog vecnoga zivota. A Sveti Georgije Pobedonosac, cime je on Pobedonosac? Vaskrsnim Gospodom Isusom Hristom. Pobedonosac nad cim? Opet pobeđom nad smrću i nad svim silama smrti - bilo da su to nevidljivi demoni, bilo da su to vidljivi neprijatelji istine, razni Neroni, Trajani, Dioklecijani, bezboznici svih vrsta, nevernici i ostali cije je ime Legeon.

Manastir Djurdjevi Stupovi u rusevinama, zapusteo, napusten preko 310 godina. Gle, pred nasim ocima vaskrsavaju, poput Gospoda Hrista posle tri dana provedena u grobu. Podizu se iz praha i pepela, uzneseno i tiho, bez mnogo buke zivot se useljava u novopodignuta zdanja. Mlado monasko bratstvo, ujutru i uvece i na vsakoje vremena uznosi slavu Bogu, pobeditelju smrti i njegovom svetom ugodniku Svetom Djordju Velikomuceniku i Pobedonoscu. I sve to se zbiva u zlo doba. Na jednoj strani, na svetom Kosovu i Metohiji ruse se i unistavaju pravoslavne crkve i manastiri.

Srednjevekovne zaduzbine i one novijeg datuma sele se u prah i pepeo. Bog dopusta da zlo privremeno trijumfuje.

Na drugoj strani, stare zaduzbine vaskrsavaju, bodre nam duh i ulivaju nadu da ce tako biti i sa onim koje propadaju i stradaju na Kosovu. „Kad Bog htedne i kad Bog rekne, srpski ce se Vaskrs zablizati, Srbi ce se Bogu obratiti, svece svoje srcem prigriliti". Kada se duse obnove i vera u njima vaskrsne, onda se i svetinje obnavljaju. Tako je bilo u proslosti, tako je sada, tako ce biti i sutra. Gospod Isus Hristos juce i danas i uvek isti.

Znak obnove Djurdjevih Stupova je i ova danasnja konferencija koja je posvecena ovom dogadjaju. Neka Bog blagoslovi

sve one koji svojim trudom, svojim umom, svojim prilozima omogućise ovu duhovnu radost, priredise ovo velicanstveno slavlje. Ugostise duse gladne i zedne Boga zivoga. Sveti Velikomucenik Pobedonosac Georgije, Sveti Stefan Nemanja, prvi ktitor ovoga manastira, Sveti kralj Dragutin, obnovitelj i dograditelj njegov, i plejade drugih trudbenika i molitvenika ovog svetog mesta kroz vekove, punih 830 godina, danas su ovde sa nama. Raduju se i raduju srca nasa, tese nas i hrabre na nove podvige i poduhvate. Dosaptavaju nam i dovikuju:., Ziv je Gospod i ziva ce biti dusa vasa."

Amin Boze, neka tako i bude.

Potom je ministar kulture u Vladi Srbije g. Branimir Lecic govorio o znacaju manastira, znacaju porodice za srpski narod, znacaju krsne slave. Pozvao je sve svecare da mu se pridruze u secenju slavskog kolaca, jer je Sveti Georgije i njegova krsna slava, a kolac ce preseći u Djurdjevim Stupovima. Govorio je i o potrebi postepenog vracanja duhovnosti, da se srpski narod nadje oko te vertikale, da prestanu podele svake vrste.

O znacaju Djurdjevih Stupova za nasu kulturu i istoriju, o oslikanim freskama koje predstavljaju srpske sabore u srednjem veku, o cuvenoj horizontalnoj lozi Nemanjica govorila je prof. Jovanka Kalic.

Zatim se prisutnima obratio i sindjel Petar, iguman manastira Djurdjevi Stupovi. On je svima koji su pomogli i upoznao prisutne sa planom proslave.

Na kraju je Predrag Ceranic iz agencije FREE COMMUNICATIONS upoznao prisutne sa aktivnostima za osmišljavanje ove akcije u raznim medijima i podsetio da postoji i veb-sajt na adresi nijnj.djurdjevistupovi.org.yu

U Narodnom univerzitetu u Krusevcu

PREDAJA PRVIH DIPLOMA

U Krusevcu su u cetvrtak, 25. aprila, u prostorijama Narodnog univerziteta, predate diplome polaznicima kurseva za obuku u raznim zanatima. Polaznici su bili privremeno raseljena lica sa Kosova i Metohije.

Ideju za ovakve kurseve podrzala je medjunarodna nevladina organizacija UMCOR, koja je i finansirala njihovo odrzavanje. Ovaj projekt poveren je nevladinoj organizaciji GLAS KOSOVA I METOHIJE, koja ga je u zajednici sa Narodnim univerzitetom i realizovala.

Polaznici su pohađali obuku za frizere i krojace. Ukupno je bilo 10 kandidata i svi su supesno savladali gradivo. U prisustvu direktora Univerziteta, g. Radmila Djidica, predstavnika UMCOR-a g. Nenada Moslavca i predstavnika GLASA KOSOVA I METOHIJE g. Branimir Skrobonja, generalnog sekretara i g. Srecka Vasica koji je odgovoran za krusevacku regiju diplome je predao sekretar g. Goran Malezic.

Prisutnim novinarima lokalnih televizijskih i radio stanica i stampe g. Skrobonja je objasnio da je region Krusevca izabran zbog velikog broja privremeno raseljenih lica sa Kosova i Metohije, narocito iz kosovskog Pomoravlja, oblasti koja je predvidjena za njihov organizovan povratak. Sledeci ciklus obuke za razna zanimanja pocinje odmah posle Vaskrsa.

NIGDE TRAGA DA SMO ZIVELI OVDE

Pod okriljem noci ekstremni Albanci postavljaju razglas, gore na brdu, krecuci se kozjim stazama kroz sumu. Neznatno kasnije odatle se ka manastiru Decani razlezu vristeci zvuci. Monasi gledaju ka uzvisenju odakle dopire uporan, konstantan, vibrirajuci zvuk muzike, visoke frekvencije, u tamnu senku brda, nemocni da bilo sta promene. Ovo je igra izdrzljivosti, u kojoj KFOR, kao sudija, reaguje precutno negodujuci.

Bez incidenata nekoliko dana, a onda - plamen. Brzo se rasplamsava. Siri se nocu, u pravcu vetra, ovog puta sa severne strane brda, kroz vec, nekontrolisanom secom, razredjenu manastirsku sumu. Vojnici KFORa nakon nekoliko casova zaustavljaju vatrenu buktinju. Predah. Tek na nekoliko dana. Sve do momenta kada mrklu noc nad manastirskom rasparaju ubitacni zraci reflektora upereni odozgo sa istocne strane. Bez namere da koriste naoruzanje, i sami vojnici KFORa, rasporedjeni u obrucu manastira, trpe jos jednu provokaciju ekstremista, a onda odgovaraju istom merom - reflektorima...

Jutro. Skripa teskih, izrezbarenih kapija. Korak izvan. I, prizor od kojeg monasi ostaju bez reci. "Sve oko nas zene", kazu. Doduse, devojke su u tamnomaslinastim maskirnim uniformama, sa oznakama KFORa, ali monasi zatvaraju kapije. Ne verujuci da je rec o ikakvoj provokaciji strane vojske, jednostavno ostaju nedovoljno uvereni da ce im u slucaju zesceg incidenta pomoc zenske jedinice biti od bogzna kakve pomoci - u okruzenju u kojem su do juce funkcionisale "zolje".

Pred zoru, formirana je pratnja KFORa. Borna kola pripremljena za monahe koji idu u nabavku najneophodnijih potreptina. Na spisku je uglavnom hrana. A, po nju se ide cak u Srbiju. Ni na trenutak monasi ne mogu da se pojave u Decanima, Peci, ili ma kojem obliznjem selu, a da ne prodju vec uobicajenu torturu kamenovanja, na sta KFOR reaguje samo pokusajem da sto brze izmesti monahe sa te lokacije, ne trazeci pocinioce. Prisiljeni da napuste manastir u bornim vozilima, monasi posmatraju okolinu kroz prozorsko okno neznatno vecih dimenzija od paklice cigareta. Sta je ono sto mogu da vide, veri posveceni isposnici, koji su vise nedelja stitili u manastirskim odajama preko dve stotine Albanaca, a danas ih u Peckoj regiji smatraju jednako gadnim kao i cetnike?

"Nigde tragova da su Srbi ikada ziveli tu", kazu monasi, opisujuci srpska groblja, pretvorena u poligone za sva ekstremna izivljavanja. Ekstremisti raznose posmrtno ostatke Srba svuda naokolo. Po kamenju razapeta je tkanina, ostaci odece u kojima su Srbi pohranjivani, njihove kosti... Opomena: "Sve je minirano", i vise nego jednostavna poruka za Srbe: "Ni ne pomisljajte na povratak".

Okruzeni mahom neprijateljski nastrojenim stanovnistvom, monahe u manastiru Decani posecuju iskljucivo stranci, koji prethodno treba da prodju punkt KFORa. Albanci sada vec u skolama uce decu da su sam manastir Decani sazidali njihovi preci, ignorisuci pri tom makar samo i uklesano stablo Nemanjica, staro vekovima na kamenoj ogradi.

"Nema Srba u nasoj okolini. Niti jednog. Ono Srba sto je ostalo u Decanima, ubijeni su. Nas, monahe, kamenuju, pale

sume, seku... laju na nas, vicu nam: "Mars nazad u Srbiju!", prica otac Sava, zamenik igumana, iznoseci podatak da je vise od sto crkava i manastira unisteno. Osveta? "Da, za UNMIK i NATO to su jednostavno tragicne posledice rata", kaze otac Sava, uvodeci nas u jednostavnu manastirsku trpezariju - svetlih, prostranih stolova, izradjenih u manastirskoj radionici. "Post je u toku", kaze, blagosiljajuci veceru, otac Sava, dok monasi, nestvarno necujni u sluzenju, prinose pasulj, ribu, tursiju, baklave... Neki od njih su za stolom, savrseno kontrolisanih bledih, koscatih saka, obeduju vrlo skromno, drugi su u kuhinji, okretno se krecu, bez preterano naglih pokreta, i bez suvisnog zamora.

Tanja Nikolic-Djakovic

Kroz veliko srpsko selo Partes kod Gnjilana Albanci prolaze nesmetano, a Srbi izlaze samo uz pratnju vojnika KFOR-a

U NJIVU NA RIZIK

Dok kolone albanskih vozila sasvim normalno i slobodno prolaze kroz centar velikog srpskog sela Partes, u opštini Gnjilane na putu za Pristinu i dalje, Srbi iz ovog sela mogu da izadju samo uz naoruzane strane vojnike. Sigurnost Srbima u Partesu pruzaju grcki vojnici.

U centru ovog velikog srpskog sela dominira crkva Svete Trojice, tu je seoski dom, nekoliko prodavnica, a na izlazu iz sela prema Pristini je zgrada OS "Dositej Obradovic" u kojoj se nastava odvija i u srednjem obrazovanju, posto je nekoliko srednjih skola izmesteno iz Gnjilana. Na putu pored skole dok traje nastava su stalno vojnici KFORa, koji dezuraju sa manjim oklopnim vozilom. Centar sela u blizini seoskog doma je mesto okupljanja Srba iz Partesa i jedne od 112 srpskih enklava na Kosmetu koje su u potpunom okruzenju Albanaca.

- I mi smo ovde suoceni sa nedostatkom slobode kretanja i bezbednoscu. Istina, od naseg sela su nesto udaljenija ona albanska, pa smo malo slobodniji u nasem ataru. Obradili smo sve njive okolo uz rizik i bez obezbedjenja vojnika KFORa. U Partesu je 240 domacinstava sa oko 1.000 stanovnika, dok je 15 odsto otislo iz sela, najvise zbog straha - kaze Stojadin Mitrovic (64), vlasnik jedne od desetak prodavnica u selu.

U centru sela je uvek najvise Srba, dok Albanci asfaltnim putem svakog minuta odlaze put Pristine ili Gnjilana. Mestani kazu da je sa dolaskom KFORa bilo cestih provokacija, ali ih sada skoro da i nema. Od mestana saznajemo da je u Partesu spas naslo dvadesetak porodica iz okolnih sela, medju kojima je i 11 porodica i dva kilometra udaljenog Zitinja. Tu su jos porodice iz sela Zegra i Devaje, takodje okolnih napustenih srpskih sela. - Nije se moglo vise izdrzati, pa smo morali da odemo iz sela, i to 1. avgusta 1999. godine. U Partesu je spas naslo 11 porodica iz Zitinja. Ja sa cetvoro dece i muzem zivim u jednoj prostoriji seoskog doma koju sada pokusavaju da mi oduzmu ljudi koji vode dom. Bruka jedna. Sve manje dobijamo i humanitarnu pomoc, a mleka mesecima nema. Bojim se da smo zaboravljeni i od Srbije i od ovog UNMIK-a - zali se Svetlana Vasiljkovic, cija su tri ucenika u osnovnoj skoli. NJen muz Zivorad kaze, da su u Zitinju cetvorica Srba ubijena, medju kojima i njegov otac dok je cuvao stoku, i to na ocigled KFORa.

Za mestane ovog poljoprivrednog sela Zemljoradnicka zadruga "Morava-Partes" obezbedila je potreban materijal za setvu.

- Sve njive su uzorane. Imamo djubriva i repromaterijala, a cekamo da nam Vlada Srbije obezbedi jedan traktor - kazu radnici Zadruga Srboljub Stojkovic i Zivojin Simic.

U selu radi ambulanta u kojoj dezuraju stalno lekari. Tu su i dve kafane, cetiri kioska, a stampa iz Beograda stize u podnevnim satima. Mestani odlaze dva puta nedeljno konvojima do Gnjilana, Bujanovca ili Vranja, gde se snabdevaju namirnicama. Putuju u pratnji KFOR-a, jer svaki drugi nacin putovanja rizican po zivot i sa glavom u torbi. U selu je dosta dece, a 25 malisana ce najesen poci u skolu. - Osnovna skola "Dositej Obradovic" u Partesu ima 236 ucenika, dok u tri srednje skole, koje su dislocirane iz Gnjilana, ima 15 odeljenja sa blizu 400 ucenika. Vise od 180 srednjoskolaca iz srpskih sela Cernice, Budrige i Pasjana svakog dana putuje do skole i nazad uz pratnju americkog KFOR-a - kaze direktor osnovne skole Cvetko Mitrovic.

Z. V. Vlaskalic

JEDAN UDARAC HRISCANSKOJ KULTURI

U Monci, varosici nedaleko od Milana, otvorena je 22. aprila 2002. godine u centru za kulturu "La Rotonda" pri parohiji San Biago izlozba pod nazivom "Jedan udarac hriscanskoj kulturi". Ovo svedocanstvo o porusenim crkvama i manastirima na Kosovu i Metohiji bice otvorena do 5. maja, a potom se prenosi u Trst. Izlozbu je otvorio mr Slobodan Mileusnic, upravnik Muzeja SPC. Tom prilikom on je preneo blagoslov NJegove Svetosti Patrijarha Pavla i blagodarnost Srpske pravoslavne crkve za sve ono sto cini italijanski narod, posebno italijanski vojnici koji cuvaju manastir Visoke Decane. Isto tako, uz pomoc italijanske vlade zapoceli su radovi na sanaciji zivopisa decanske crkve. Posle izlozbe odrzan je "okrugli sto" pod nazivom "U hriscanskim crkvama, stvaranje - obnavljanje: reci zajednistva" na kome su uzeli ucesce protojerej-stavrofor Rastko Radovic, svestenik iz Trsta, prof. Tommaseo Ellis, rimokatolicki svestenik iz Trsta, don Maurizio Rolla, paroh i staresina crkve San Biago u Monci, don Lugi Nason, clan Saveta za ekumenska pitanja Milanske biskupije i mr Slobodan Mileusnic, upravnik Muzeja SPC.

Veliku materijalnu potporu ovom duhovnom i kulturnom saborovanju, koje je odrzano pod zajednickim nazivom "Prijatelji buducnosti" pruzila je ugledna porodica Avakumovic iz Monce, a u pomen njihove ranopremine cerke Aleksandre.